

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

30 septembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componența:

președinte – Ghenadie Nicolaev,

judecători – Vladimir Timofti, Petru Moraru, Elena Covalenco și Ion Guzun,

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de inculpat, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Ialoveni din 08 noiembrie 2013 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014 în cauza penală privindu-l pe

Roșca Radu Andrei, născut la 26 mai 1986, originar și domiciliat în mun. Chișinău, or. Codru, str. Potîrnichii 52.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 05.03.2013 – 08.11.2013;

Instanța de apel: 06.12.2013 – 26.03.2014;

Instanța de recurs: 03.07.2014 – 30.09.2014.

Asupra recursului declarat, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 08 noiembrie 2013, Roșca R. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 311 alin. (2) lit. a) Cod penal, la amendă în mărime de 300 unități convenționale și în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, la amendă în cuantum de 300 unități convenționale.

Potrivit art. 84 Cod penal, definitiv, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate lui Roșca R. i-a fost stabilită amenda în valoare de 500 unități convenționale.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că, *în fapt*, Roșca R. avînd scopul denunțării cu bună știință falsă, intenționat, în scopul de a-l învinui pe cet. Culeac M. de săvîrșirea unei infracțiuni, la 02.11.2011 s-a adresat către CPR Ialoveni cu un denunț fals legat de învinuirea lui Culeac M. de săvîrșirea unei infracțiuni grave, cu toate că a fost preîntîmpinat și i-a fost explicat despre survenirea răspunderii penale

conform art.311 Cod penal, în caz de denunțare falsă, fapt confirmat prin semnătura acestuia în procesul verbal de sesizare despre săvârșirea infracțiunii din 02.11.2011. În baza denunțului făcut împotriva lui Culeac M. a fost pornită cauza penală nr. 2011440650 în baza indicilor infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. e), f) Cod penal, în cadrul audierii căreia în calitate de parte vătămată Roșca R. declarând că denunțul făcut este fals și declarațiile anterioare făcute în cadrul urmăririi penale sînt declarații mincinoase, ca urmare urmărirea penală pe cauza penală 2011440650 la 25.02.2012 a fost încetată.

Tot Roșca R., avînd scopul prezentării cu bună-știință a declarației mincinoase, pe parcursul efectuării urmăririi penale pe cauza penală nr. 2011440650, fiind recunoscut și audiat la 02.11.2011 în calitate de parte vătămată, fiindu-i explicat faptul survenirii răspunderii penale conform art.312 Cod penal, în caz de prezentare cu bună-știință a declarației mincinoase, fapt confirmat prin semnăturile acestuia în procesele-verbale ale acțiunilor procesuale nominalizate, intenționat, cu bună-știință a prezentat în cadrul audierilor nominalizate declarații mincinoase, legate de învinuirea lui Culeac M. de săvârșirea unei infracțiuni grave. Ulterior, la 20.12.2011 în cadrul audierilor suplimentare Roșca R. a declarat că, declarațiile anterioare date în cadrul urmăririi penale precum că Culeac M. a comis o infracțiune în privința sa sînt declarații mincinoase, ca urmare urmărirea penală pe cauza penală nr. 2011440650, la 25.02.2012 a fost încetată.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor prevăzute de art. 311 alin. (2) lit. a) Cod penal, denunțul fals adică *denunțarea cu bună știință falsă, în scopul de a-l învinui pe cineva de săvârșirea unei infracțiuni grave, făcută unui organ sau unei persoane cu funcții de răspundere, care sînt în drept de a porni urmărirea penală*, precum și în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, declarația mincinoasă adică *prezentarea cu bună știință a declarației mincinoase de către partea vătămată, săvârșită în cadrul urmăririi penale, legate de învinuirea de săvârșirea unei infracțiuni grave*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare în termenul și modul prevăzut de art. 401- 402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către acuzatorul de stat și avocatul Bogos Al., în numele inculpatului.

3.1. Procurorul în apelul declarat a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărîri prin care Roșca R. să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 311 alin. (2) lit. a) Cod penal, stabilindu-i pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani și conform art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, stabilindu-i pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, iar conform prevederilor art. 84 alin. (1) Cod penal, prin cumulul parțial de infracțiuni a-i stabili o pedeapsă definitivă lui Roșca R. de 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de

a exercita o anumită activitate pe un termen de 2 ani.

În vederea susținerii poziției sale, apelantul a invocat că instanța de fond neîntemeiat a aplicat față de inculpat o pedeapsă prea blândă, sub formă de amendă, care nu va duce la corectarea și reeducarea inculpatului, astfel pedeapsa aplicată acestuia nu este una echitabilă și rațională în raport cu faptele comise de către acesta.

3.2. Prin apelul declarat de apărătorul Bogos Al. în numele inculpatului s-a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care Roșca R. să fie achitat în baza infracțiunilor imputate prin rechizitoriu, din motiv că la momentul când a depus declarații nu-și dădea seama de acțiunile sale, fiindcă se simțea rău.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014, au fost respinse, ca nefondate, apelurile procurorului și a avocatului Bogos Al. declarat în numele inculpatului, cu menținerea în vigoare a sentinței în privința lui Roșca R..

5. În argumentarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că, probele administrate și cercetate, demonstrează incontestabil vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 311 alin. (2) lit. a) și art. 312 alin.(2), lit. a) Cod penal. Astfel, instanța a ajuns la ferma convingere, că instanța de fond corect și legal a constatat prezența în acțiunile inculpatului, a elementelor constitutive ale infracțiunilor incriminate, lipsind careva motive întru casarea sentinței în partea încadrării juridice.

În acest context, instanța de apel a respins ca nefondate argumentele inculpatului precum că la momentul depunerii declarațiilor, dînsul era bătut și se simțea rău, din considerentul că conform procesului-verbal de sesizare despre săvîrșirea sau pregătirea pentru săvîrșirea infracțiunii din 12.11.2011, inculpatul fiind avertizat de răspunderea penală pe care o poartă pentru denunțul intenționat fals, semnînd pentru acest fapt.

De asemenea, reieșind din procesul-verbal de audiere în calitate de parte vătămată din 02.11.2011, Roșca R., a semnat pentru faptul că a fost avertizat despre răspunderea ce o poartă pentru declarații mincinoase cu bună știință. Însă, tot atunci acesta a declarat că a fost bătut de Culeac M. și acesta i-a sustras în mod deschis un telefon mobil și cheia de la automobilul său.

Ulterior, inculpatul a depus la procuratura or. Ialoveni, cinci plîngeri prin care a solicitat ca cet. Culeac M., să nu fie atras la răspundere penală, deoarece acesta nu i-a sustras telefonul mobil, dar telefonul i-a căzut din buzunar, iar cheia de la automobil, Roșca R. i-a transmis-o lui Culeac M. benevol, din care considerente pretenții materiale și morale față de ultimul nu are.

La fel, nu au fost reținute de instanța de apel nici argumentele precum că inculpatul a solicitat audierea martorilor suplimentar, deoarece potrivit procesului-verbal al ședinței instanței de fond, (f.d.128-138), atît inculpatul, cît și avocatul lui nu au solicitat audierea suplimentară a martorilor respectivi.

Instanța de apel a notat că nu pot fi considerate veridice declarațiile inculpatului, precum că anchetatorul a scris declarațiile, iar dînsul le-a semnat fără a le citi, or reieșind din procesul-verbal de audiere în calitate de parte vătămată pe cauza penală nr.2011440650, acesta a semnat declarațiile depuse și a scris că „ .. *procesul-verbal este corect din cuvintele mele, adăugiri nu am pentru ce și semnez*”, semnătura cît și fraza dată au fost recunoscute de către inculpat în cadrul audierii în ședința instanței de fond, unde acesta a fost asistat de avocat.

Cu referire la pedeapsa aplicată, în opinia instanței de apel, instanța de fond just și echitabil a conchis că în privința inculpatului urmează a fi aplicată sancțiunea sub formă de amendă în cuantum de 500 unități convenționale, aceasta fiind proporțională faptei săvîrșite de inculpat.

6. Neîfiind de acord cu decizia instanței de apel, inculpatul a atacat-o cu recurs ordinar, prin care solicită casarea sentinței și deciziei instanței de apel, cu dispunerea achitării sale în baza art. 311 și 312 Cod penal, din motiv că în acțiunile lui lipsesc elementele constitutive ale infracțiunilor incriminate.

Recurentul menționează că instanțele ierarhic inferioare au adoptat soluții ilegale și neîntemeiate privitor la condamnarea sa în baza art. 311 și 312 Cod penal, dat fiind că au interpretat eronat ceea ce dînsul la etapa urmăririi penale și în instanța de judecată a depus cîteva cereri prin care a menționat că careva pretenții materiale și morale față de Culeac M. nu are și, totodată, solicitînd recalificarea acțiunilor lui Culeac M. din prevederile art. 187 Cod penal în cele ale art. 152 Cod penal, dar nicidecum eliberarea lui de răspunderea penală.

În drept, inculpatul își întemeiază recursul pe prevederile art. 424-430, 432-435 Cod de procedură penală și art. 6 și 8 din CEDO.

7. Judecînd recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia, că recursul urmează a fi admis parțial, pentru următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecînd recursul instanța este în drept să admită recursul, cu casarea parțială a hotărîrii atacate și cu pronunțarea unei noi hotărîri. Or, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze parțial, atunci cînd se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărîri ilegale.

Călăuzitoare în acest sens sunt și prevederile pct. 18 al Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9 din 30.10.2009, cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală, în care se menționează că, instanța de recurs, la examinarea acestuia, verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și/sau material.

Conform art. 410 alin. (1), 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8), 419 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, iar rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor

generale pentru examinarea cauzelor în prima instanță. Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeierile de fapt și de drept care au dus la admiterea sau respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției respective.

7.1. Din textul recursului declarat de inculpat, se constată că recurentul nu invocă vreun temei de drept din cele expres prevăzute de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, însă, în motivarea cererii sale se constată că Roșca R. solicită dispunerea achitării în privința lui în baza art. 311 și 312 Cod penal, din motiv că în acțiunile lui lipsesc elementele constitutive ale infracțiunilor incriminate. Această eroare este încadrată de legiuitor în pct. 8) din alin. (1) al art. 427 din Codul de procedură penală, care prevede expres că, decizia instanței de apel poate fi atacată cu recurs ordinar în cazul în care instanța a admis o eroare de drept, și anume, când faptele săvârșite de inculpat nu întrunesc elementele infracțiunii pentru care ultimul a fost condamnat.

Colegiul lărgit, verificând argumentele recursului, în raport cu actele cauzei și decizia instanței de apel, constată că judecând apelul, instanța n-a examinat cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv în partea condamnării inculpatului în baza art. 312 Cod penal, adoptând o soluție greșită privitor la acest capăt de învinuire în privința ultimului, prin care s-a comis eroarea de drept prescrisă de art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală.

Conform art.52 Cod penal se consideră componența de infracțiune totalitatea semnelor obiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă. Lipsa unei părți componente ale infracțiunii echivalează cu lipsa elementelor constitutive a infracțiunii, iar în condițiile când din învinuirea adusă lipsesc caracteristici care sînt obligatorii pentru componența de infracțiune, instanța de judecată va ajunge la concluzia de a pronunța o hotărîre de achitare în privința persoanei puse sub învinuire.

Potrivit hotărîrilor judecătorești contestate, instanțele ierarhic inferioare au constatat vinovăția lui Roșca R. în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 311 alin. (2) lit. a) Cod penal, denunțul fals adică *denunțarea cu bună știință falsă, în scopul de a-l învinui pe cineva de săvîrșirea unei infracțiuni grave, făcută unui organ sau unei persoane cu funcții de răspundere, care sînt în drept de a porni urmărirea penală*, precum și în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, declarația mincinoasă adică *prezentarea cu bună știință a declarației mincinoase de către partea vătămată, săvîrșită în cadrul urmării penale, legate de învinuirea de săvîrșirea unei infracțiuni grave*.

Din conținutul recursului declarat, rezultă că recurentul critică hotărîrile judecătorești privind condamnarea sa în baza articolelor menționate, solicitînd achitarea sa, pe motiv că în acțiunile lui nu se întrunesc elementele infracțiunilor prevăzute de art. 311 și 312 Cod penal, iar instanțele au interpretat greșit faptul că dînsul la etapa urmării penale și în instanța de judecată a depus cîteva cereri prin care a menționat că careva pretenții materiale și morale față de Culeac M. nu are și, totodată, solicitînd

recalificarea acțiunilor lui Culeac M. din prevederile art. 187 Cod penal în cele ale art. 152 Cod penal, dar nicidecum inculpatul nu a avut în vedere eliberarea lui Culeac M. de răspunderea penală pentru cele săvârșite.

Analizînd hotărîrile atacate, Colegiul penal constată greșite concluziile ambelor instanțe privind condamnarea inculpatului Roșca R. în baza art.312 alin. (2) lit. a) Cod penal și expune următoarele argumente în susținerea acestei statuări.

Astfel, reieșind din materialele dosarului, Roșca R. a fost pusă sub învinuire în baza art. 312 alin.(2) lit. a) Cod penal, pentru faptul că, avînd scopul prezentării cu bună-știință a declarației mincinoase, pe parcursul efectuării urmăririi penale pe cauza penală nr. 2011440650 în privința lui Culeac M., fiind recunoscut și audiat la data de 02.11.2011, în calitate de parte vătămată și fiindu-i explicat faptul survenirii răspunderii penale în baza art. 312 Cod penal, în caz de prezentare cu bună-știință a declarației mincinoase, fapt confirmat prin semnăturile acestuia în procesele-verbale, intenționat, cu bună-știință a prezentat în cadrul audierilor nominalizate declarații mincinoase legate de învinuirea lui Culeac M. în săvîrșirea unei infracțiuni grave. Ulterior, la 20.12.2011, în cadrul audierilor suplimentare Roșca R. a menționat că, declarațiile anterioare date în cadrul urmăririi penale precum că Culeac M. a comis o infracțiune din categoria celor grave în privința sa sînt declarații mincinoase și în consecință urmărirea penală în privința lui Culeac M. pe cauza penală nr. 2011440650, la 25.02.2012, a fost încetată.

Obiectul juridic al denunțării false îl constituie relațiile sociale cu privire la activitatea normală și legală a organelor de drept la înlăptuirea justiției, ocrotite de pericolul sesizărilor false și al probelor contrare adevărului, iar al declarației mincinoase constă din relațiile sociale privitoare la activitatea de aflare a adevărului în procesul înlăptuirii justiției, relații puse în pericol prin declarația mincinoasă.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 312 Cod penal, constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiune, și anume, prezentarea declarației mincinoase de către martor sau parte vătămată, prin care se denaturează adevărul, astfel creîndu-se condiții pentru comiterea de erori judiciare, pentru aprecierea incorectă a circumstanțelor cauzei, pentru tragerea la răspundere penală sau contravențională a unei persoane nevinovate.

Subiectul infracțiunii nominalizate este persoana fizică responsabilă care la momentul săvîrșirii infracțiunii a atins vîrsta de 16 ani și are una din calitățile procesuale, fie de martor sau parte vătămată, fie de specialist sau expert.

Latura subiectivă a infracțiunii analizate se caracterizează prin intenție directă, adică făptuitorul cu bună știință prezintă o declarație mincinoasă pentru a acuza pe cineva de săvîrșirea unei infracțiuni.

Potrivit doctrinei juridice, s-a statuat că nu sînt întrunite elementele constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art.312 Cod penal, atunci cînd același făptuitor este autorul atît al denunțării false, cît și al declarației mincinoase, în atare

situație, se reține o singură infracțiune de inducere în eroare a organelor judiciare prin denunțarea falsă. Prin urmare, persoana care a făcut denunțarea falsă nu poate să răspundă și pentru declarația mincinoasă, în legătură cu faptul că aceasta nu poate fi subiect al celei din urmă infracțiuni, deoarece cerînd de la ea declarații adevărate, ar însemna s-o plasezi în poziția de martor în propria sa cauză.

Din materialele cauzei rezultă că inculpatul, la faza urmăririi penale, a declarat că cet. Culeac M. nu a comis infracțiunea în care a fost învinuit prin denunțul fals și, datorită depozițiilor lui veridice, a fost stabilit adevărul, iar cauza penală pornită a fost încetată cu scoaterea lui Culeac M. de sub urmărirea penală din lipsa în acțiunile lui a elementelor infracțiunii.

Astfel, instanța de recurs reține că, temeiul sub aspectul căruia se motivează recursul, este prezent în speța examinată din punct de vedere al existenței erorii de drept care, cu certitudine, determină necesitatea casării hotărîrilor pronunțate în cauza penală privindu-l pe Roșca R. pe capătul de învinuire în baza art.312 alin.(2) lit. a) Cod penal, or, în speță, reieșind din circumstanțele cauzei, așa cum au fost stabilite de instanțele de fond, acțiunile inculpatului se circumscriu infracțiunii prevăzute de art.311 alin.(2) lit. a) Cod penal.

În consecință, Colegiul penal conchide că, la caz, este incident temeiul prevăzut de art.390 alin.(1) pct.3) Cod de procedură penală, și anume *fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii*, care duce la casarea hotărîrilor judecătorești în partea condamnării lui Roșca R. în baza art.312 alin.(2) lit. a) Cod penal și adoptarea unei noi hotărîri de achitare a inculpatului pe acest capăt de învinuire.

7.2. Cu referire la celălalt capăt de învinuire, și anume în baza art. 311 alin. (2) lit. a) Cod penal, privitor la care inculpatul, de asemenea, solicită achitarea, instanța de recurs expune următoarele.

Așa cum rezultă din materialele dosarului, instanțele de fond și de apel la adoptarea soluției de condamnare a lui Roșca R. în baza art. 311 alin. (2) lit. a) Cod penal, au ținut seama în deplină măsură de prevederile art. 27, 99 - 101 Cod de procedură penală, au cercetat sub toate aspectele probele administrate, le-au verificat minuțios, dîndu-le o apreciere justă, prin prisma pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, care în ansamblul lor au confirmat vinovăția lui Roșca R. în săvîrșirea infracțiunii imputate.

La fel, Colegiul lărgit reține că, în conformitate cu prevederile art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel judecînd apelul, a verificat legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță și conform materialelor din dosar, a ajuns la concluzia corectă că sentința atacată urmează a fi menținută în partea condamnării inculpatului pe capătul de învinuire în baza art. 311 Cod penal, însă greșit a menținut condamnarea inculpatului în baza art. 312 Cod penal, întrucît avînd în vedere cele enunțate în pct. 7.1. din prezenta decizie, nu poate fi concurs de infracțiuni atunci cînd același făptuitor este autorul atît al denunțării false, cît și al declarației

mincinoase, în atare situație, se reține o singură infracțiune de inducere în eroare a organelor judiciare prin denunțarea falsă.

Așadar, în fapt, decizia instanței de apel și soluția primei instanțe în partea condamnării lui Roșca R. în baza art. 311 Cod penal, corespunde tuturor prevederilor legii de procedură penală, fiind legală și întemeiată.

Mai mult, instanța de recurs consideră că atât instanța de fond, cât și cea de apel, au făcut o încadrare juridică corectă a faptelor comise de inculpat, calificându-le în baza art. 311 alin. (2) lit. a) Cod penal și apreciind critic declarațiile inculpatului date la etapa urmăririi penale referitoare la faptul că dînsul nu dorea să facă un denunț fals în privința lui Culeac M., dar la momentul semnării denunțului se simțea rău și nu-și dădea seama de acțiunile sale.

În consecință, Colegiul lărgit a ajuns la concluzia că recursul ordinar declarat de inculpat urmează a fi admis, cu casarea parțială a sentinței și deciziei instanței de apel în partea condamnării inculpatului referitor la săvîrșirea infracțiunii de declarație mincinoasă și totodată, cu menținerea în vigoare a condamnării lui Roșca R. pentru săvîrșirea infracțiunii de denunț fals.

8. În temeiul art. 434, art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de inculpat, casează parțial sentința Judecătoriei Ialoveni din 08 noiembrie 2013 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 martie 2014, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărîre, după cum urmează.

Roșca Radu Andrei, se consideră condamnat în baza art. 311 alin. (2) lit. a) Cod penal, la amendă în mărime de 300 unități convenționale.

Roșca Radu Andrei se achită în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 07 octombrie 2014.

Președinte

Ghenadie Nicolaev

Judecători

Vladimir Timofti

Petru Moraru

Elena Covalenco

Ion Guzun